

7. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. (2003, January 16). [Civil Code of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
8. Tsyfra, H.O., Zhukov, D. (2010). Prava na ratsionalizatorski propozyysii ta yikh zakhyst. [Rights to innovation proposals and their protection]. *Visnyk NTUU "KPI". Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo.* № 2 (6). 177–181. Retrieved from: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/5912/1/10%20-%202%286%29%20-%2029.pdf> [in Ukrainian].
9. Instruktsiia pro orhanizatsiiu ratsionalizatorskoi roboty v Derzhavnii sluzhbi spetsialnoho zv'iazku ta zakhystu informatsii Ukrainy. (2013, September 2). [Instruction on the organization of innovation work in the State Service for Special Communications and Information Protection of Ukraine]. Nakaz Administratsii derzhavnoi sluzhby spetsialnoho zv'iazku ta zakhystu informatsii Ukrainy № 495. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1621-13#Text> [in Ukrainian].
10. Yaroshevska, T.V. (2020). Problemy okhorony prav promyslovoi vlasnosti v Ukraini. [Problems of protection of industrial property rights in Ukraine]. monohrafiia. 372. [in Ukrainian].
11. Bulat, Ye.A. (2015). Deiaki aspekty pravovoi okhorony ratsionalizatorskoi propozyysii v umovakh rozvytku innovatsiinykh vidnosyn. [Some aspects of legal protection of innovation proposal in the development of innovation relations]. *Pravo i suspilstvo.* № 6-2 chastyna 3. 46-50. Retrieved from: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/6_2_2015/part_3/11.pdf [in Ukrainian].
12. Vasyliiev, S.V. (2021). Pravovyi zakhyst komertsiianoi taiemnytsi ta ratsionalizatorskykh propozyysii na farmatsevtichnomu pidpriemstvi. [Legal protection of trade secrets and innovation proposals at the pharmaceutical company]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka.* № 4 (96). 162-172. Retrieved from: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1441/1314> [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia Poriadku splaty zboriv za dii, poviazani z okhoronoiu prav na obiekty intelektualnoi vlasnosti. (2004, December 23). [On approval of the Procedure for payment of fees for actions related to the protection of intellectual property rights]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1716. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1716%2D2004%2D%EF&p=1104834154869809#Text>

Стаття надійшла до редакції: 15.04.2022

УДК 347.965.42

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-45-50

Трошкіна Катерина Євгенівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
старший викладач кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
e-mail: katerynareva@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1795-7234>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ У СФЕРІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Статтю присвячено дослідженню загальних засад запровадження медіації як альтернативного способу вирішення спорів у сфері авторського права в Україні. На сьогодні інститут медіації в Україні перебуває на етапі розроблення, що підтверджується активною науковою діяльністю вчених, які акцентують увагу на перевагах медіації та наголошують на необхідності її запровадження. Встановлено, що використання медіації для вирішення конфліктів з приводу інтелектуальної власності – один із найперспективніших напрямів з погляду розвитку інститутів медіації та обумовлені причини цього.

Проаналізовано сучасний стан правового регулювання медіації в Україні та процедури медіації в національному законодавстві держав-членів ЄС. Серед переваг посередництва виділяють: економічність (здійснення медіації не потребує сплати судового збору та інших судових витрат); прийняття сторонами самостійного взаємовигідного рішення; збереження конфіденційності (важливо в спорах, що потенційно можуть зашкодити діловій репутації сторін, особливо у спорах щодо інтелектуальної власності).

Ключові слова: інтелектуальна власність, авторське право, медіація, спір, медіатор, альтернативне вирішення спорів.

Troshkina K. PECULIARITIES OF COPYRIGHT MEDIATION APPLICATION

The article is devoted to the study of general principles of introduction of mediation as an alternative way of resolving copyright disputes in Ukraine. Today, the Institute of Mediation in Ukraine is under development,

Випуск 12. 2022

which is confirmed by the active research of scientists who emphasize the benefits of mediation and emphasize the need for its introduction. It is established that the use of mediation to resolve conflicts over intellectual property is one of the most promising areas in terms of the development of mediation institutions and the reasons for this.

The current state of legal regulation of mediation in Ukraine and mediation procedures in the national legislation of EU member states are analyzed. Among the advantages of mediation are: cost-effectiveness (mediation does not require payment of court fees and other court costs); adoption by the parties of an independent mutually beneficial decision; maintaining confidentiality (important disputes that could potentially damage the business reputation of the parties, especially in intellectual property disputes).

Key words: intellectual property, copyright, mediation, dispute, mediator, alternative dispute resolution.

Постановка проблеми. Однією із умов інтеграції України в Європейський Союз є вдосконалення правового регулювання інтелектуальної власності у відповідності до міжнародно-правових норм. Розвиток цифрових технологій та надання послуг через мережу Інтернет сприяють доступності об'єктів авторського права через відповідні засоби комунікацій, а це, в свою чергу, призводить до порушення авторських прав. Відповідно, глобалізація інтелектуальної власності потребує вдосконалення правового регулювання захисту авторських прав шляхом вдосконалення механізмів захисту, розширення суб'єктного складу тощо.

Стрімкий розвиток інформаційного суспільства поставив перед юридичною наукою ряд викликів, які стосуються, насамперед, захисту прав патентовласників від патентного тролінгу, захисту авторських прав у мережі Інтернет, питання належного функціонування організацій колективного управління майновими правами авторів, застосування альтернативних процедур при вирішенні спорів щодо об'єктів права інтелектуальної власності тощо.

Окремої уваги заслуговує питання альтернативного вирішення спорів щодо об'єктів інтелектуальної власності в рамках застосування медіації. Альтернативне вирішення спорів є узагальненим терміном, що використовується для визначення набору підходів і методів, спрямованих на вирішення спорів неконфліктним шляхом, починаючи від переговорів між двома сторонами, багатосторонніх переговорів, медіації, формування консенсусу та арбітраж. У даному дослідженні спробуємо комплексно проаналізувати процедуру медіації як альтернативного способу вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності, а саме у сфері авторського права.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науково-теоретичною базою дослідження стали праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених. При цьому, наукові роботи, присвячені медіації як альтернативному способу вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності, як правило, характеризують лише окремі аспекти цього питання. А тому перспективними залишаються комплексні дослідження медіації у сфері інтелектуальної власності та авторського права. У зв'язку з цим, слід назвати роботи таких авторів як Н.Л. Бондаренко-Зелінська, С.В. Бондаренко, І. Василенко, Л. В. Гола, С.К. Загайнова, В. Землянська, О.Кармаза, А. Козинець, О. О. Кульчій, В. Мотиль, М. Я. Поліщук, Г. О. Ульянова, Н. Потоцький, Ю.Розман, Л. Д. Романадзе, Г. Єрмоєнко, Д. В. Смерницький та інші.

Мета статті полягає у встановленні теоретичних особливостей медіації у сфері авторського права та дослідженні перспектив використання зарубіжного досвіду застосування медіації для України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «медіація» походить від грецького терміну «medos» (нейтральний, незалежний від сторони), а також від латинських термінів «mediatio» (посередництво) та «mediare» (бути посередником у спорі) [1, с. 13-14].

На сьогодні явище медіації привертає до себе увагу не лише науковців, але й юристів-практиків з усього світу. 15 грудня 2021 року набув чинності Закон України «Про медіацію», який визначає правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою. Відповідно до ст.1 вказаного нормативно-правового акту, медіація – це позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів [2].

Дія цього Закону поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також у справах про адміністративні правопорушення та у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим). Прийняття даного законодавчого акту відкрило нову еру у позасудовому вирішенні спорів, зокрема і у сфері інтелектуальної власності.

У Директиві № 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про деякі аспекти посередництва (медіації) у цивільних та комерційних справах» сказано, що дана процедура має забезпечити принцип доступу до правосуддя, економічно ефективно та оперативне позасудове вирішення спорів, надійне функціонування ринку за рахунок збереження дружніх стосунків між сторонами. Поява медіації в Україні зумовлена сукупністю обставин, серед яких можна вказати, по-перше, надмірну завантаженість державних судів, а по-друге, можливість оперативного врегулювання конфлікту за допомогою медіатора зі збереженням конфіденційності [3].

До переваг медіації, на відміну від судового вирішення спору, відносять:

– економічність. Вартість третейського та судового розгляду, як правило, значно перевищує вартість процедури медіації. Крім того, медіація може здійснюватися і на безоплатній основі (відсутні обов'язкові збори та мита);

– оперативність. Процедура медіації визначається угодою сторін спору та, на відміну від судового та третейського розглядів, врегульованих законодавством чи регламентом відповідного суду, займає менше часу, проводиться оперативніше. Сторони вільні від дотримання жорстких процесуальних вимог, менш формалізовані вимоги до доказів, що подаються, тощо;

– виключення репутаційних (іміджевих) ризиків. Процедура медіації відповідно до норми закону є конфіденційною. Відповідно до принципу гласності у цивільному та арбітражному процесі будь-яке судове рішення може стати предметом обговорення у ЗМІ. Виникнення спору може бути доступним в публічній площині, що може створити несприятливе інформаційне поле, спричинити розкриття конфіденційної комерційної інформації;

– ефективність. У світовій практиці застосування медіації дає дуже відчутні результати: до 70-80% суперечок, які вирішуються за участю медіаторів, закінчуються мировою угодою [4].

Медіація ґрунтується на таких фундаментальних принципах, як добровільність, конфіденційність, взаємоповага, рівноправність сторін, нейтральність та неупередженість медіатора, прозорість процедури, співпраця, відповідальність. Багато з цих принципів лежать в основі судового способу вирішення спорів, але, на відміну від судових систем, медіація забезпечує демократичність процесу та залучення його сторін до прийняття рішення. Саме залучення обох сторін процесу до прийняття рішення є ключовою відмінністю медіації від інших систем врегулювання спорів.

Необхідно зазначити, що використання медіації для вирішення конфліктів з приводу інтелектуальної власності — один із найперспективніших напрямів з погляду розвитку інститутів медіації. Це обумовлюється декількома причинами, зокрема:

1) спори у сфері інтелектуальної власності традиційно ставляться до категорії найскладніших справ, що значно підвищує правові ризики;

2) предмет спору має низку особливостей, пов'язаних зі складністю грошової оцінки об'єкта інтелектуальної власності, наявністю особистих немайнових прав та інтересів автора об'єкта;

3) підвищений інтерес до збереження конфіденційності, що диктується небажанням розкривати деталі творчих рішень, бізнес-моделей, ноу-хау, наслідки допущених порушень тощо;

4) велика кількість конфліктів за участю іноземних юридичних та фізичних осіб, для яких використання альтернативних способів вирішення спорів є звичайним способом врегулювання конфлікту;

5) зв'язок конкретного конфлікту з іншими численними спірними ситуаціями, зокрема що виникають поза української юрисдикції. Великий потенціал позасудового врегулювання конфліктів у сфері, що розглядається, підтверджує і те, що сторони, які звертаються до Вищого суду з питань інтелектуальної власності, часто налаштовані на його мирне врегулювання.

Нині у сфері інтелектуальної власності є досить ефективні механізми врегулювання суперечок, що виникають щодо окремих об'єктів інтелектуальної власності. При Всесвітній організації інтелектуальної власності успішно функціонує Центр з арбітражу та посередництва, що є нейтральним міжнародним некомерційним органом з врегулювання спорів, який пропонує різні ефективні з точки зору затрат часу та засобів варіанти альтернативного врегулювання спорів. Це дозволяє приватним особам успішно вирішувати свої внутрішні або транскордонні суперечки щодо інтелектуальної власності та технології у позасудовому порядку [5].

Незважаючи на це, у нашій країні зберігається неоднозначне ставлення до цього інституту. З одного боку, спостерігається підвищений інтерес до цієї процедури з боку юридичної спільноти, з другого — медіація сприймається як марний механізм вирішення конфліктів. Поки що відсутня і стійка практика застосування процедури медіації, в тому числі і для врегулювання конфліктів у сфері інтелектуальної власності. Суди відзначають такі причини низької популярності примирних процедур:

1) організаційні:

- відносна новизна процедури медіації;

- відсутність медіаторів;

- відсутність реклами на ринку професійних медіаторів;

- відсутність поширеної практики використання медіації;

- відсутність у суді приміщень, які можна було б надавати для проведення примирливих процедур;

- низька активність просвітницької роботи на рівні державних органів усіх рівнів та органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, медіаторів;

- необов'язковість проведення процедури медіації, яка б передувала зверненню до суду;

2) економічні:

- висока вартість послуг професійних медіаторів;

- процесуальна пасивність при вирішенні цивільних спорів, небажання нести додаткові фінансові витрати;

- відсутність прагнення судових представників до примирення сторін, оскільки це суттєво знижує розмір оплати їхніх послуг;

3) суб'єктивні (психологічні):

- високий ступінь конфліктності відносин у суспільстві;
- непоінформованість сторін про медіацію;
- відсутність навичок та традицій щодо ведення переговорів;
- недовіра до медіатора;
- прагнення особи, право якої порушено, будь-якими способами притягнути до відповідальності порушника суб'єктивного права;
- неучасть у судових засіданнях керівників, які мають право приймати рішення, у тому числі щодо предмета спору;
- сприйняття судового рішення як більш цінного судового акту в порівнянні з ухвалою про припинення провадження у справі;
- небажання брати відповідальність за вирішення конфлікту на себе;
- вирішення спору в судовому порядку є відстрочкою виконання своїх зобов'язань перед контрагентами для несумлінних осіб;
- низький рівень правової культури [6].

Ціла низка причин, що перешкоджають розвитку медіації, може бути усунена власне державними судами. До таких заходів можна віднести: організацію інформування сторін про можливості використання медіації та її позитивні моменти (розміщення інформаційних стендів у приміщеннях суду, а також необхідної інформації на сайті тощо); організацію робочого місця для медіаторів, які працюють у суді (обладнання кімнат примирення, переговорних приміщень); створення можливості скористатися послугами медіаторів, що функціонують при суді (організація чергування медіаторів, їхня присутність у судових засіданнях, забезпечення безоплатного надання послуг медіаторів на території суду). Важливим є підвищення рівня знань суддів про медіацію, а також їхнє навчання відповідним методикам.

Судді, які вивчили методи медіації, з більшою готовністю пропонують сторонам вдаватися до цієї процедури. На можливість звернення до цього врегулювання конфлікту вказується в процесуальних документах.

Проте сторони спору дуже неохоче вдаються до цієї процедури. У численних публікаціях, присвячених аналізу причин негативного ставлення сторін до можливості врегулювання конфлікту у позасудовому порядку з використанням послуг медіаторів, зазначається недоліки правового регулювання, усунення яких має, на думку авторів, підвищити інтерес до цієї процедури. Не з усіма цими пропозиціями можна погодитись. Так, пропонується, наприклад, змінити статус медіативної угоди, яка на даний час не може бути виконана примусово, і суд не має обов'язку затвердити її як світову (таке твердження є правом, а не обов'язком суду) [7].

Однак пропозиція про надання примусової сили медіативній угоді, на нашу думку, відображає той самий стереотип про переваги дій, забезпечених державним примусом, тоді як авторитет медіації повинен забезпечуватися взаємоприйнятним рішенням, у виконанні якого сторони безпосередньо зацікавлені.

Водночас заслуговує на уважний розгляд пропозицію про надання державним судам у певних випадках права зобов'язувати сторони вдаватися до медіації. Як відомо, чинні норми встановлюють лише обов'язок суду роз'яснити сторонам право на звернення до медіатора та не зобов'язують рекомендувати звернення до медіаторів тоді, коли, на думку судді, врегулювання спору в рамках медіації було б більш ефективним.

Як вірно зазначають фахівці [4], процесуальне законодавство багатьох країн дозволяє суддям виявити ініціативу та дати подібну рекомендацію сторонам (наприклад, у Нідерландах, Болгарії, Словенії, Румунії, Польщі, Англії). Важливо, щоб суд міг донести свою думку щодо можливості позасудового врегулювання конфлікту безпосередньо до осіб, які приймають стратегічні рішення в компаніях, що виступають сторонами спору. Не секрет, що професійні представники нерідко зацікавлені у продовженні конфлікту, а найчастіше самі провокують його продовження та поширення.

Тому важливо, щоб рішення про вибір процедури приймалося особами, чий інтерес безпосередньо порушені конфліктом, і саме їхня участь у процедурах медіації має бути забезпечена. Серйозною проблемою, вирішення якої здатне позитивно вплинути на розширення практики медіації, є недостатній професійний рівень медіаторів, відсутність єдиних вимог щодо їх кваліфікації. Зокрема, як негативний фактор може бути розцінено відсутність вимоги до професійного медіатора мати вищу юридичну освіту, оскільки медіатор, що не має спеціальних знань, не може оцінити дії сторін і запропоновані ними рішення з точки зору законності та здійсненності. Слід погодитися з думкою, що медіація стане популярнішою за розгляд у суді тільки тоді, коли медіатори зможуть вирішити справу швидше, дешевше, з меншими витратами часу та сил, з більшим психологічним комфортом для сторін, а головне — професійно та законно.

Сторони в суперечках щодо авторських прав також часто беруть на себе незavidну відповідальність за судові справи, у яких шанси на успіх є малоперспективними або потенціал для відновлення мінімальний. Такі ситуації часто виникають, коли процесуальне або матеріальне законодавство про авторське право несприятливе для основних фактів справи сторони. Одним із засобів подолання таких труднощів є посередництво в суперечці до того, як несприятливі факти будуть викриті судді або присяжним (або протилежній стороні).

Хоча посередництво в спорах усіх типів є загальною перевагою, збереження ділових відносин та репутації частіше вигідно учасникам спорів у справах про інтелектуальну власність через ділові асоціації, які часто існують між сторонами. Це збереження впливає з «можливості використовувати механізм, який є набагато менш формальним і менш агресивним, ніж судовий процес», а також з того факту, що «по завершенні медіації сторони можуть вимагати права власності на резолюцію». Медіація також дає підприємствам перевагу швидкого вирішення спорів, уникаючи тим самим втручання в повсякденну діяльність бізнесу та можливості отримання прибутку.

У класичній недирективній формі посередництва посередник бере на себе роль лише сприяння, утримуючись від включення своїх поглядів, цінностей або рішень у процес переговорів. Тим не менш, зростаюча роль адвокатів і колишніх суддів як медіаторів останнім часом спричинила поширення більш оціночного процесу. Такі методи оцінки особливо підходять для справ щодо інтелектуальної власності, оскільки вони «часто кидають виклик правовій системі своєю складною технічною природою. «Хоча «сторонам може знадобитися витратити значну кількість часу, зусиль і грошей, щоб «навчати» відповідній технології народного засідателя або присяжних, обрана (нейтральна третя сторона) зазвичай не потребуватиме майже такої освіти».

У разі оціночної медіації сторони можуть скористатися можливістю посередника щодо авторських прав оцінити цінність справи сторони або оцінити ймовірність успіху сторони в судовому розгляді. Сторони в сgjhf[щодо авторських прав також можуть вибирати посередників з корпоративною освітою, щоб запропонувати творчі бізнес-рішення, які інакше можна було б не помітити. Таким чином, медіація дає сторонам можливість обрати нейтральну третю сторону на основі досвіду, освіти та стилю посередництва – варіант, недоступний сторонам під час судового розгляду.

Фактори, які сторони повинні враховувати при відборі справ щодо авторського права для медіативної процедури, є лише злиттям аргументів, наведених у дослідженні. Сторони в спорах щодо авторських прав повинні розглянути питання про медіацію, у наступних випадках:

- 1) витрати на судовий процес були б некеровано високими;
- 2) існує можливість «розповсюдження» авторських прав;
- 3) результат судового розгляду особливо важко передбачити;
- 4) юридичний прецедент є несприятливим щодо фактів, що лежать в основі справи сторони;
- 5) судовий процес може зашкодити діловим відносинам або репутації сторін;
- 6) спір може вимагати спеціального розуміння закону про авторське право;
- 7) обставини не призводять до ситуації збанкрутування компанії. Ці фактори необхідно оцінювати в

контексті того, як кожен з них ставиться до остаточного питання про те, чи є посередництво в інтересах сторони.

Помітно відсутні в цих факторах дві характеристики, які, якщо вони присутні, можуть свідчити про невідповідність медіації.

По-перше, якщо спір щодо авторських прав уже вирішено та очікує на апеляцію, сторона, що переважає, може більше не мати стимулу брати участь у посередництві. Незважаючи на це, медіація може бути корисною для вирішених справ, у яких витрати на апеляцію є надмірно обтяжливими або засоби правового захисту суду першої інстанції недостатні.

По-друге, судді та адвокати, які беруть участь у спорах щодо авторських прав, повинні уникати передачі справ про порушення авторських прав на посередництво, коли одна сторона не має повноважень на врегулювання (або має такі обмежені повноваження, що медіація виявилася б марною), оскільки передача таких справ завадить самій доцільності медіації. призначений для виховання.

І, нарешті, ситуації збанкрутування компанії — це спори, які, як правило, слід не вирішувати шляхом медіації, особливо коли довгострокові цілі клієнта не можуть бути задоволені шляхом врегулювання. Однак, на відміну від ситуацій збанкрутування компанії, соціальне та культурне значення спору про авторські права не повинно мати жодного значення для юристів при виборі справ для посередництва (хоча це може бути для суддів), оскільки зобов'язання практиків авторських прав забезпечувати їх цілі клієнтів перевершують будь-який етичний обов'язок сприяти розвитку закону. Нарешті, судовий процес щодо авторських прав, на відміну від інших галузей права, рідко приймає глибокі рішення, які мають велике суспільне значення; скоріше, його сфера зазвичай обмежується комерційними питаннями, які добре підходять для процесу медіації.

Незважаючи на переваги, пов'язані з вищезазначеними факторами, сторони часто не бажають погоджуватися на посередництво в розпал суперечки. Щоб боротися з таким небажанням, підприємства часто включають обов'язкові положення про посередництво в контракти до того, як виникнуть такі суперечки, коли сторони більш готові до цього. погодитися на посередництво. За такими угодами сторони несуть юридичний обов'язок брати участь у посередництві відповідно до умов договору.

Сторони, які розробляють положення про медіацію, повинні приділяти пильну увагу визначенню того, що є дотриманням вимоги про медіацію. Наприклад, складники, які стурбовані майбутніми суперечками щодо перекладу, можуть побажати використовувати об'єктивну мову, наприклад, вказати тривалість медіації та інформацію, якою буде обмінюватися. Інші розробники можуть, ризикуючи «відкрити двері для судового розгляду з питань дотримання вимог», вибрати вимогу «сумлісної» участі.

Висновки. Таким чином, у висновку необхідно зазначити, що враховуючи різні стимули до встановлення компромісу у спорах щодо авторських прав шляхом медіації, все ж на сьогодні медіація виявляється недостатньо застосовуваним засобом вирішення таких спорів. Тому для формування системи, в якій медіація стала б реальною альтернативою судовому розгляду спорів, необхідно вирішити низку складних завдань, зокрема насамперед щодо законодавчого врегулювання процедури медіації та закріплення медіації, яка б передувала зверненню до суду, формування в країні корпусу професійних медіаторів та розробки процесуальних механізмів взаємодії медіації із судами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Bobrowicz M. Mediacje gospodarsze – jak mediować i przekonywać. Warszawa, 2004. S. 13-14.
2. Про медіацію: Закон України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
3. Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах: Міжнародний документ від 21.05.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_a95
4. Аболонин В. О. Судебная медиация: теория, практика, перспективы. М. : Инфотропик Медиа, 2014.
5. Офіційний веб-сайт ДП «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/ip-mediation-center>
6. Серго А. Г. Медиация в спорах об интеллектуальной собственности. *Интеллектуальная собственность. Авторское право и смежные права.* 2017. № 1.
7. Brenneur B. Overview of Judicial Mediation in the World. Mediation is the universal language of conflict resolution. Paris, 2010.

REFERENCES:

1. Bobrowicz, M. (2004). Mediacje gospodarsze – jak mediować i przekonywać. [Economic mediation - how to mediate and persuade]. 13-14. [in Polish].
2. Pro mediatsiui. (2021, November 16). [On mediation]. Zakon Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> [in Ukrainian].
3. Dyrektyva № 2008/52/JeS Yevropeiskoho parlamentu i Rady pro deiaiki aspekty poserednytstva (mediatsii) v tsyvilnykh ta komertsiiynykh spravakh. (2008, May 21), [Directive № 2008/52 / EU of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_a95 [in France].
4. Abolonin, V. O. (2014). Sudebnaya mediatsiya: teoriya, praktika, perspektivy. [Judicial mediation: theory, practice, prospects]. [in Russian]
5. Ofitsiyniy veb-sait DP «Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti». [Official website of the Ukrainian Institute of Intellectual Property] Retrieved from: <https://ukrpatent.org/uk/articles/ip-mediation-center> [in Ukrainian].
6. Sergo, A. G. (2017). Mediatsiya v sporah ob intelektualnoy sobstvennosti. [Mediation in intellectual property disputes]. *Avtorskoe pravo i smezhnyie prava.* № 1. [in Russian]
7. Brenneur, B. (2010). Overview of Judicial Mediation in the World. Mediation is the universal language of conflict resolution. [in France].

Стаття надійшла до редакції: 15.04.2022

УДК 341.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-50-54

Чернік Світлана Дмитрівна,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка,

e-mail: s.d.chernik@cuspu.edu.ua,

<https://orcid.org/0000-0003-3290-1797>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН, УСКЛАДНЕНИХ ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ

Стаття присвячена дослідженню правового регулювання сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом. Акцентовано на визначенні поняття «іноземний елемент» у законодавстві та науковій літературі. Виокремлено способи регулювання сімейних правовідносин з іноземним елементом, які застосовуються у міжнародному приватному праві. Одним із найпоширеніших з них є прийняття нормативних актів з відповідними